

PLÁCIDO

Luis García Berlanga, 1961

1658

ESTREA EN NUMAX: 13.03.2020 | V.O.S.E. | +18

Uns burgueses organizan unha campaña de Nadal co lema: "Sente un pobre á súa mesa". Plácido é contratado para participar co seu motocarro na cabalgata, ese día vence a primeira letra do vehículo.

«A grande obra mestra de Berlanga estoupa non só como impecable comedia costumista senón tamén como un devastador retrato social»

Miguel Ángel Palomo, EL PAÍS

Rafael Azcona: «O máis difícil de escribir un guión de cinema é que cho paguen»

Por Manuela Partearroyo

Cando a Rafael Azcona se lle chamaba para facerlle unha entrevista, el amigablemente citábase con quen fora, convidábo a comer e pasaba o encontro tratando de disuadilo de facela, e, claro, saía un dalí encantado, pero sen entrevista. Odiaba os panexíricos, mesmo os cumpridos, todo o que respirase un mínimo de admiración. A súa humildade pasaba de abraiante a case insultante e a súa anonimía era case completa e non foi a ningunha das trece galas dos Goya nas que estivo nomeado. En calquera caso, a estas alturas ninguén pode dubidar que Azcona ocupe un posto de honra no Olimpo do noso cinema, aínda que, pensándoo mellor, seguramente el cambiaría a vida eterna por unha comellada cos amigos.

Todo empezou cunha chamada de teléfono a La codorniz, un deses poucos puntiños de cor na España do franquismo. Tras o aparello estaba unha voz aguda de Marco Ferreri, un milanés con pinta de emperador romano que chegara a España para converterse en produtor de éxito e que, visto o caso que lle facían, gañaba o pan vendendo cámaras tomavistas e cinemascope. No outro lado do aparello púxose un mozo logroñés que cobraba os chistes gráficos a corenta pesetas e comezaba a facerse un oco. Asinaba viñetas sobre funcionarios pequeniños, “pelotas” sen remedio, vellos desdentados e comidas para famentos. A pesar dos tempos que corrían, tinguidos de censura, pan e touros, paseaba polas rúas de Madrid con fame de escritor. «Logroño quedouseme pequeno: deime conta de que a pesar de escribir mil veces a palabra “triste”, nin me poñían unha coroa de loureiros nin nada», confesa no prólogo da súa novela frívola “Cuando el toro se llama Felipe” (1956).

Alimentaba a súa acidez cos vasos de auga que lle daban de balde por alugar unha máquina de escribir no Varela e desde ben pronto soubo sacar partido do enfoque satírico da revista para atopar un estilo único e típico ao tempo: «Azcona recuperou a vella tradición que viña de Quevedo, da literatura picaresca, de Goya e de Valle-Inclán, pero tamén da caricatura e actualizouna, acomodándoa á sociedade conformista da pequena burguesía e das clases medias urbanas», ten escrito Román Gubern en “Rafael Azcona, con perdón”. Volvendo a Ferreri, o milanés lera un dos seus contos e ofreceulle un bo diñeiro por levalo ao cinema. Así naceu *El pisito* (1958) e un matrimonio que gozou de envexable saúde durante trinta anos. O seu adulterio máis continuado produciuse con Luis García Berlanga, co que fundaría outro tándem maxistral. De feito, poderíase dicir que Azcona produce en Berlanga o ingrediente definitivo para converterse en mestre austrohúngaro: «A poesía tenra e trasna dos filmes de Berlanga anteriores a *Plácido* mudou e a partir de entón e Berlanga cultivou o que podería chamarse sainete con cianuro», rubrica Gubern.

Primeiro estreará esa corrosiva fábula sobre a caridade que é *Plácido* (1961), xa por entón nomeada aos Óscar, e pouco despois, a indispensable *El verdugo* (1963), sen dúbida a mellor alegación contra a pena de morte xamais escrito, con perdón de *Sendeiros de gloria* (1957) de Stanley Kubrick. Déase conta, querido lector, da mestría daquel contable de Logroño, que no lapso de cinco anos escribe nove guións, de entre os cales hai, como pouco, catro títulos que pasan directamente a clásicos. Azcona fusílanos con tenrura, cun humor desgarrado, agrisado pero non negro: «Eu non creo que o humor sexa negro, eu o que creo é que o que é negra é a vida. Aínda que me nego a pensar que a vida é sempre negra, iso non se podería sostener. Do negro deriva a farsa, o esperpento, a risa... Non hai máis que ver un velorio». O segredo de Azcona? Sinxelo. Tratábase de non saber conducir. Como unha especie de amuleto, sacaba o bonobús. Era practicamente imposible levalo a casa no teu coche, nin tampouco en taxi». De feito, Azcona cría que o cinema italiano rematou cando os guionistas deixaron de ir en autobús.